

рішення, сплачувати податки, дружелюбності, готовності допомагати, гостинності та підвищенні інвестиційної привабливості.

Відповідно до сказаного до складу процесу реалізації механізму регулювання соціального розвитку трудового потенціалу на державному рівні мають входити саме ті засоби, функції та методи, визначення соціальних орієнтирів і впровадження соціальних програм, що спонукатимуть до зростання соціальних стандартів і формування якісного соціального розвитку в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Список літератури

1. Харун О. А. Класифікація методів управління трудовим потенціалом промислових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10(2). С. 121-125

2. Левченко А. О. Професійний розвиток персоналу в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2018. Вип. 1. С. 124-134.

УДК [331:332.14:352]:303

Левченко О. М.

доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи

Царенко І. О.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кропивницький, Україна

УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ СОЦІОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014), законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014),

«Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) і змін до Бюджетного і Податкового кодексів — щодо фінансової децентралізації. Цей процес дозволив формувати відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування значний дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні — об'єднані територіальні громади (ОТГ) [1].

Як наслідок, було утворено 1070 ОТГ, у які добровільно об'єдналися 4882 громад, з них у 936 ОТГ відбулись перші місцеві вибори.

Загальна площа утворених ОТГ займає майже 47 % від загальної площі України, в межах яких проживає близько 70 % населення України [1].

Відповідно до прийнятого Закону України від 16.04.2020 № 562-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад», Кабінетом Міністрів України визначено адміністративні центри та затверджено території 1470 спроможних територіальних громад, у яких проведено місцеві вибори на новій територіальній основі [1], що актуалізує необхідність перегляду існуючих підходів до управління людським потенціалом територій у кардинально нових реаліях, в умовах створення територіальних громад.

Людський потенціал виступає потужним детермінантом конкурентоспроможності будь-якої територіальної громади, адже сукупні можливості населення відповідної території визначають її людський капітал, який, у свою чергу, впливає на людський розвиток, що в результаті призводить до таких наслідків: розвиток територіального ринку праці та територіальної економіки загалом; підвищення дохідної частини місцевого бюджету, що дає змогу розширити перелік соціальних проєктів, направлених на розвиток території для подальшого їх фінансування; підвищення інвестиційної привабливості території, у тому числі створення нових робочих місць; зниження міграційних потоків з відповідних територій.

З огляду на наведені позитивні зрушення, варто відзначити важливість процесу управління людським потенціалом у контексті перспектив розвитку будь-яких територіальних громад. Далі, вважаємо за доцільне відобразити основні складові людського потенціалу територіальних громад (табл. 1), показники в межах яких потребують постійного моніторингу та своєчасного реагування на негативні тенденції.

Таблиця 1

**ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ**

№ з/п	Складові
Демографічний складник	
1	Чисельність зареєстрованого населення, осіб; різниця між зареєстрованим і фактично проживаючим населенням, осіб; демовідтворення за останні 5 років (втрати, приріст), %; чисельність домогосподарств, одиниць; частка осіб пенсійного віку (старше 60 років), %; частка молоді до 15 років, %; природний приріст населення, осіб; щільність населення, осіб/ кв. км
Інтелектуально-трудоий складник	
2	Чисельність економічно активного населення, осіб; чисельність зайнятих, осіб; чисельність самозайнятих, осіб; чисельність безробітних, осіб; чисельність осіб, які перебувають за кордоном (мігрантів), осіб; кількість робочих місць суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність в ОТГ, одиниць; середньомісячна заробітна плата працівників, зайнятих на суб'єктах господарювання, що здійснюють діяльність в ОТГ, грн
Соціально-управлінський складник	
3	Чисельність співробітників в апараті ради ОТГ, осіб; зміна чисельності співробітників в апараті ради ОТГ з моменту створення, %; середньомісячна заробітна плата працівників, зайнятих в апараті ради ОТГ, грн; кількість проектів міжмуніципального співробітництва, одиниць; кількість проектів транскордонного, міжнародного співробітництва, одиниць; кількість планових зустрічей керівництва ОТГ із представниками бізнесу, раз на рік
Соціально-економічний складник	
4	Наявний дохід у розрахунку на одного жителя, грн; частка осіб, які потребують соціального захисту, %; частка осіб, які отримують субсидії, %; чисельність суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність в ОТГ, одиниць; чисельність ФОП, що здійснюють діяльність в ОТГ, одиниць; кількість спеціфічних просторових утворень для підтримки бізнесу (бізнес-інкубаторів, індустриальних парків тощо), одиниць
Соціально-інфраструктурний складник	
5	Кількість дошкільних навчальних закладів, одиниць; кількість загальноосвітніх навчальних закладів, одиниць; кількість професійно-технічних навчальних закладів, одиниць; кількість закладів вищої освіти, одиниць; кількість закладів охорони здоров'я (приймальні сімейних лікарів, фельдшерсько-акушерські пункти, амбулаторії, лікарні), одиниць; кількість закладів торгівлі (підакцизними товарами), одиниць; наявність ЦНАП на території громади або рішення про відкриття цього року, одиниць; наявність відділення поліції на території громади або рішення про відкриття цього року, одиниць; наявність пожежної бригади або рішення про відкриття цього року, одиниць; частка домогосподарств, підключених до побутового газопроводу, %; частка домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання, %; довжина доріг із твердим покриттям, км/ кв. км площі

№ з/п	Складові
Культурний складник	
6	Кількість закладів культури (театрів, концертних приміщень, музеїв), одиниць; кількість мистецьких шкіл (музичних, художніх, хореографічних тощо), одиниць; кількість спортивних споруд, одиниць; кількість виставкових заходів і ярмарок на території ОТГ, одиниць на рік; кількість молодіжних центрів, які функціонують на території ОТГ, одиниць

Джерело: сформовано авторами на основі [2]

Отже, людський потенціал територіальної громади є досить складною категорією, яка включає широкий спектр показників, які є вкрай важливими для здійснення своєчасного моніторингу ефективності діяльності та ключовим інструментом забезпечення її ефективності.

Список літератури

1. Реформа децентралізації. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizacii>
2. Біль, М. М., Лещух, І. В. (2019). Методичні підходи до аналізу людського потенціалу територіальної громади. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, (3), 203-208.

УДК 316.42

Мельник Т. А.

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СОЦІАЛЬНА СФЕРА В КОНТЕКСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Саме в соціальній сфері проявляється сутність соціальної політики держави, реалізується соціальний захист і соціальні права людини. Тому, ефективне функціонування соціальної сфери є